

ЕКОНОМІЧНА КУЛЬТУРА ЯК ІДЕЙНА ОСНОВА ПРОЦЕСУ ПРОТИДІЇ ЕКОНОМІЧНІЙ ЗЛОЧИННОСТІ

Максим Володимирович КУТЕРГА,

кандидат юридичних наук

Ідейно-світоглядним елементом змісту протидії економічній злочинності є формування економічної культури. Окремі науковці зазначають, що культура відноситься до свідомості про життя і соціальні відносини в економічній і політичній діяльності в суспільстві, включаючи цінності, суспільну свідомість і мораль. Економічні та політичні практики є основою та вмістилищем культури, тоді як думки та розуміння економічних та політичних практик є основним змістом культури. Важко будувати культуру у відриві від соціальної реальності. Культура має свої особливості і буде розвиватися разом з економічною та політичною практикою [1, с. 1].

Водночас деякі дослідники звертають увагу на те, що емпіричні дослідження детермінант регіонального економічного розвитку зазвичай нехтують впливом культури, звертаючи увагу на важливість встановлення причинно-наслідкового зв'язку між культурою та економічним розвитком. Запропонований науковцями емпіричний аналіз базувався на всебічній економічній статистиці провінцій і префектур Китаю з 1978 по 2008 рік, розгляді протестантизму як проксі для культури, оскільки протестантська етика була пов'язана з духом капіталізму та комерційною культурою у відомій праці Вебера. Щоб виокремити екзогенну варіацію в царині культури, історичне поширення протестантизму використовувалося як інструмент. Результати оцінки свідчать про те, що християнська комерційна культура має значний позитивний вплив на економічні показники – ВВП на душу населення після контролю за іншими важливими впливами (тобто капітал, населення, людські ресурси, інституційна якість, торгівля, інфраструктура, географія тощо) [2, с. 281].

Ніколас Мольман і Данко Тарабар, аналізуючи роль культури в реформуванні економічної свободи, виявили, що почуття індивідуалізму посилює ефективність демократії в просуванні економічної свободи в країнах протягом 1950-2015 років, і що інституційна дистанція між країнами збільшується через їхню

культурну дистанцію, що свідчить про важливу роль культури у визначенні довгострокової інституційної рівноваги. Отримані результати стійкі до великої різноманітності соціально-економічних засобів контролю, показників інституцій та показників двосторонніх географічних, економічних і демографічних відстаней [3, с. 139].

Клаудія Вільямсон і Рейчел Мазерс у своєму дослідженні задаються питанням, як економічна свобода та культура впливають на економічне зростання, стверджуючи, що культура, як вимірюють Всесвітні дослідження цінностей, і економічні інститути, пов'язані з економічною свободою, незалежно один від одного важливі для економічного процвітання. Науковці стверджують, що культура важлива для зростання, коли економічна свобода відсутня, і втрачає її значення, коли економічна свобода встановлена [4, с. 139].

Таким чином, з огляду на окреслені нами позиції дослідників формування економічної культури виступає ідейною основою процесу протидії економічній злочинності, адже каральний вплив має ґрунтуватися на високих морально-етичних стандартах, що мають закріплюватися на загальнодержавному рівні в межах стратегій розвитку громадянського суспільства, національно-патріотичного виховання, вищої освіти, підприємницької діяльності, програм підтримки бізнесу, зокрема малого і середнього, у тому числі реалізованих за участю міжнародних партнерів.

Список використаних джерел:

1. Sun F. Analysis of the Relationship between Culture, Economy and Politics. In: 3rd Annual International Conference on Social Science and Contemporary Humanity Development. Guangzhou, 08-10 September 2017. pp. 1-5.
2. Shi S., Huang K., Ye D., Yu L. Culture and regional economic development: Evidence from China. *Papers in Regional Science*. 2014. № 93 (2). pp. 281-299.
3. Moellman N., Tarabar D. Economic freedom reform: does culture matter? *Journal of Institutional Economics*. 2022. № 18 (1). pp. 139-157.
4. Williamson C., Mathers R. Economic freedom, culture, and growth. *Public Choice*. 2011. № 148 (3-4). pp. 313-335
5. Johnson J., Lenartowicz T. Culture, freedom and economic growth: Do cultural values explain economic growth? *Journal of World Business*. 1998. № 33 (4). pp. 332-356.